

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1925, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om tillstånd för lasarettsläkaren H. Græve att kvarstå i tjänst utöver inträdd pensionsålder m. m.

I särskilda till bankoutskottets förberedande behandling hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 158 av herr *Henrik Andersson* jämte sex av kammarens övriga ledamöter och den andra inom andra kammaren under nr 234 av herr *Olofsson* i Digernäs jämte fem av kammarens övriga ledamöter har hemställts, att riksdagen måtte *dels* förklara, att från riksdagens sida hinder ej möter mot tillstånd för lasarettsläkaren vid länslasarettet i Östersund, doktorn Halvar Græve att kvarstå i tjänsten till och med den 28 februari 1926, *dels ock*, under förutsättning att Jämtlands läns landsting bidrager med en pensionsförhöjning av 1,000 kronor, bevilja en förhöjning av det enligt gällande pensionsreglemente Græve tillkommande pensionen med ytterligare 1,000 kronor att utgå från och med den dag, Græve erhåller avsked från tjänsten.

Till stöd för detta yrkande hava motionärerna anfört följande:

»Enligt gällande bestämmelser är lasarettsläkare skyldig att avgå från sin befattning vid 65 års ålder med rätt att därvid komma i åtnjutande av pension till belopp av 4,000 kronor. Det torde vara uppenbart, att denna pension, som bestämdes år 1903, numera på intet sätt svarar mot jämförliga befattningshavares pensioner. Också har sedan åtskilliga år tillbaka frågan om pensionsförbättring för lasarettsläkarna varit under utredning, utan att dock något resultat därav hittills framkommit.

Under innevarande år inträder läkaren vid Östersunds länslasarett Halvar Græve i pensionsåldern. Doktor Græve har till Kungl. Maj:t ingivit en ansökan att få kvarstå i tjänst till och med den 28 februari 1926. Denna ansökan har av lasarettsdirektionen varmt blivit tillstyrkt. Medicinalstyrelsen har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till ansökningen. Direktionen för lasarettsläkarnas pensionskassa har framhållit önskvärdheten av att en förbättring av lasarettsläkarnas pensionsförhållanden måtte komma till stånd. Ärendet är för närvarande remitterat till kungl. statskontoret för utlåtande.

Enligt vad som uppgivits, uppnå under innevarande år, förutom doktor Græve, tre andra lasarettsläkare den stadgade pensionsåldern. Emellertid hava två av dessa icke underkastat sig skyldigheten att avgå och lära därför allt fortfarande komma att kvarstå i tjänsten. För den tredje uppgives en pensionsförhöjning till 6,000 kronor vara beviljad av landstinget. Doktor Græve intager således, såvitt vi kunnat inhämta, en särställning.

Enligt vår uppfattning skulle det vara i hög grad beklagligt, om en man med doktor Græves utmärkta duglighet icke vid slutet av sitt arbete skulle få sörjt för en skälig pension, av vilken han på grund av sin anspråkslöshet i fråga om honorar icke torde vara oberoende. Då, enligt vad som nyss påpekats, en pensionsförbättring för doktor Græve icke synes behöva medföra några konsekvenser inom den närmaste framtiden, hava vi ansett oss icke kunna underlåta att hos riksdagen väcka förslag om en förhöjning av doktor Græves pension till det belopp, 6,000 kronor, vilket för närvarande utgår till jämförliga befattningshavare och vilket enligt uppgift är föreslaget för lasarettsläkarna i den ovan nämnda utredningen. Till äventyrs torde även fordras riksdagens bifall för rätt för doktor Græve att kvarstå utöver 65 års ålder.»

Utskottet.

Vad först angår motionärernas förslag att doktor Græve vid avgång från tjänsten skulle, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, under viss förutsättning beredas en tilläggs pension av statsmedel, vill utskottet framhålla, att Græve icke varit anställd i statens tjänst och att under sådana förhållanden ett bifall till förslaget skulle vara ägnat att medföra betänkliga konsekvenser med avseende å pensionering av andra grupper av befattningshavare, vilka icke innehava statstjänst men äga delaktighet i statsunderstödda pensionsanstalter. På grund härav har utskottet ansett sig böra avstyrka motionärernas framställning i denna del.

Motionärernas förslag går i övrigt ut på, att riksdagen skulle förklara hinder ej möta mot tillstånd för Græve att kvarstå i tjänsten under ett år från pensionsålderns inträde eller till och med den 28 februari 1926. Såsom i motionen omförmälts, har Græve hos Kungl. Maj:t gjort framställning om erhållande av sådant tillstånd. Denna ansökning synes huvudsakligen hava avsett att för Græve möjliggöra delaktighet i den pensionsförbättring, som väntats bliva följden av en föreslagen omorganisation av lasarettsläkarnas pensionskassa och för vars genomförande bland andra Jämtlands läns landsting förbundit sig att erlægga viss engångsavgift. Över ansökningen har utlåtande avgivits av, bland andra myndigheter, statskontoret, som därvid framhållit, att frågan syntes vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning. I avseende härå vill utskottet erinra, att enligt bestämmelse i § 18 av reglementet för lasarettsläkarnas pensionskassa den 13 november 1903 (nr 117) delägare i nämnda kassa är skyldig att vid sextiofem års ålder avgå från tjänsten. Då denna bestämmelse av 1903 års riksdag upptagits bland de huvudgrunder, vilka av riksdagen fastställts för ifrågavarande pensionskassa, läser Kungl. Maj:t sakna befogenhet att utan riksdagens medgivande dispensera från nämnda föreskrift. Emellertid vill det synas, som om vissa billighetsskäl talade för att Græve, liksom eventuellt även någon annan lasarettsläkare, vilken under den närmaste tiden uppnår pensionsåldern, borde beredas tillfälle att, om så finnes lämpligt, kvarstå i tjänsten i avvaktan på prövning av det uppgjorda förslaget till nya bestämmelser beträffande pensionering av lasarettsläkare. Enligt vad utskottet inhämtat, kommer frågan om om-

organisation av lasarettsläkarnas pensionskassa icke att föreläggas innevarande års riksdag. Däremot torde det kunna antagas, att förslag i nämnda fråga kommer att framläggas för 1926 års riksdag. Under sådana förhållanden har utskottet, i syfte att icke på förhand utesluta nu ifrågasvarande befattningshavare från möjligheten att bliva delaktiga av en förbättring i pensionsvillkoren, för såvitt dylik förbättring i samband med omorganisationen kan beredas även äldre lasarettsläkare, ansett sig böra tillstyrka, att riksdagen medgiver Kungl. Maj:t rätt att bevilja sådan i pensionskassan delaktig lasarettsläkare, vilken före den 1 juli 1926 inträder i pensionsåldern, tillstånd att tillsvidare intill nämnda tidpunkt kvarstå i tjänst. Givetvis bör dylikt tillstånd kunna meddelas endast, därest vederbörande befattningshavare finnes kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna; och förutsätter utskottet, att den föreslagna dispensbefogenheten kommer att av Kungl. Maj:t handhas med största varsamhet, så att anstånd med avsked ej beviljas i andra fall än där befattningshavaren besitter obrutna såväl kropps- som själskrafter.

Utskottet vill i detta sammanhang betona, att det här föreslagna medgivandet icke i någon mån får anses innebära ett ställningstagande till spörsmålet om den pensionsålder, som i samband med en blivande omorganisation av ifrågasvarande pensionskassa må komma att fastställas för lasarettsläkare.

Under återopande av det anförda, får utskottet hemställa,

1:o att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 158 och II: 234, må medgiva, att Kungl. Maj:t, utan hinder av bestämmelserna i § 18 av reglementet för lasarettsläkarnas pensionskassa den 13 november 1903, må bevilja delägare i nämnda pensionskassa, vilken före den 1 juli 1926 uppnår sextiofem levnadsår och som befinnes fortfarande kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, tillstånd att tillsvidare intill sistnämnda tidpunkt kvarstå i tjänst; samt

2:o att förenämnda motioner I: 158 och II: 234 i övrigt icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Vindahl, Enhörning, Johansson* i Friggeråker, *Dalberg, Berge, Andersson* i Hägelåkra, *Bondeson* och *Östergren*; samt

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Bäcklund, Olsson* i Berg, *Lovén, Ryberg, Kloo, Svensson* i Betingetorp och *Johansson* i Edsbyn.